

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Ba-midbar

Shelomoh ben Yitṣḥaq

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

01

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9964

ולא תנפול לפני איביכם : מו כי העמלקי
 והכנעני שם לפניכם ונפלתם בחרב כיעל-
 בן שבתם מאחרי יהוה ולא יהיה יהוה
 עמכם : מד ויעפלו לעלות אל ראש ההר
 וארון ברית יהוה ומשה לא משו מקרב
 המחנה : מה וירד העמלקי והכנעני הישב
 בהר ההוא ויכוסו ויכתומו עד החרמה : פ

טו

א וידבר יהוה אל משה לאמר :
 ב דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי
 תבאו אל ארץ מושבותיכם אשר אני נותן
 לכם : ג ועשיתם אשה ליהוה עלה או-
 זבח לפלא נדר או בנדבה או במעדיכם
 לעשות בית גיחה ליהוה מן הבקר או מן-
 הצאן : ד והקריב המקריב קרבנו ליהוה
 מנחה סלת עשרון בלול ברבעית ההין
 שמן : ה ויין לנסך רביעית ההין מעשה
 על העלה או לזבח לבוש האחד : ו או
 לאיל מעשה מנחה סלת שני עשרנים בלולה
 בשמן שלשית ההין : ז ויין לנסך שלשית
 המישי ההין מקריב ריח ניחח ליהוה : ח וכי-
 תעשה בן בקר עלה או זבח לפלא נדר או
 שלמים ליהוה : ט והקריב על בן הבקר
 מנחה סלת שלשה עשרנים בלול בשמן חצי
 ההין : י ויין מקריב לנסך חצי ההין אשה
 ריח ניחח ליהוה : יא ככה יעשה לשור
 האחד או לאיל האחד או לשה בכבשים או
 בעזים

ה

תקריב לנסכא פלגות הינא קורבן דמתקבל

דין בניכון ולא תתברון קדם בעלי דבניכון :
 מו ארי עמלקאה וכנענאה תפון קדמיכון
 ותפלון בתרבא אלו על בן תבתון מבתר
 פולחנא דין ולא יהי מימרא דין בסעדכון :
 מד וארשעו למיפק לריש טורא וארון
 קנמא דין ומשה לא ערו מנו משריתא :
 מה ונחת עמלקאה וכנענאה דתיב בטורא
 ההוא ומחונון וטרדינון עד חרמה :
 א ומליל יי עס-משה למימור :
 ב מליל עס-בני ישראל ותימר להון ארי
 תעלון לארע מותבניכון דאנא יהיב לכון :
 ג ותעבדון קורבנא קדם יי עלתא או-
 נכסת-קודשיא לאפרשא נדרא או-בנדבמא
 או במועדיכון למעבד לאתקבלא ברענא
 קדם יי מן-תורי או מן-ענא : ד ויקריב
 דמקריב קורבניה קדם יי מנחתא סולתא
 עשרונא דפילא ברבעות הינא משחא :
 ה ותמרא לנסכא רבעות הינא מעבד עי
 עלתא או לנכסת-קודשיא לאימרא חד :
 ו או לדיכרא מעבד מנחתא סולתא תרין
 עסרונין דפילא במשה תלתות הינא :
 ז ותמרא לנסכא תלתות הינא תקריב
 לאתקבלא ברענא קדם יי : ח וארי-מעבד
 בר-תורי עלתא או-נכסת-קודשיא לפרשא
 נדרא או נכסת קודשיא קדם יי : ט ויקריב
 על בר תורי מנחתא סולתא תלתא עסרונין
 דפילא במשה פלגות הינא : י ותמרא
 יא כדן יתעבד לתורא

וענין יקרא ליהיון משיליו ולא תחברון קדם בעלי דבכיון : מג ארום עמלקא ופגענאי תמו ומגיו קדמיאון ותקדמון קטילין בתרביא ארום מן בגלל דתבחרו מן דמר פולחנא ביי בגין מן לא יהי מיכרא ביי בפעךכוון :

ירושלמי

ויעפילו וזריו :

בשנורא תהווא וקטילג ותריון ושיצאונו וטרדנון עד שיציוו : א ומליל : עם משה למימר : ב מליל וגוי : ג ומעבדון על מדבחה קירבנא קדם : עלתא או נקפת קודשיא לפרשא נדרא או בנדיבותא או קומן מועדיכוון למעבד רעותא דמארי עלמא לאתקבלא ברעוא קדם : ד מן חורי או מן ענא : ד ויקריב גברא דמקרב קירבניה קדם : מ מנתחא סמידא עשרונא פתיבא ברבעות הינא משה זירא : ה ותמר עינבא לגיסובא רבעות הינא דעבד על עלתא או לנקפת קודשיא לאימר מד : ו או לדקרא תעביד מנתחא תריון עשרונן סמידא פתיבא במשה זירא מלרות הינא : ז ותמר עינבא מלרות הינא מקריב בסיפלי לגיסובא מטול לאתקבלא ברעוא קדם : ח וארום מעביד בר חורי עלתא או נקפתא לפרשא נדרא או נקפת קודשיא קדם : ט ויקריב על בר חורי מנתחא סמידא תלתא עשרונן פתיבא במשה זירא פלגות הינא : י ותמר עינבא לגיסובא פלגות הינא קרבו דמתקבל ברעוא קדם : יא היבדיו תעביד לתורא מד או לדקרא מד או לאימר

כר

רש"י

ועלינו אל המקום . לארץ ישראל : אשר אמרה ה' . לתת לנו סעודת : כי חטאנו . על אשר אמרנו הלא טוב לנו שוב מצרימה : (מא) והיא לא תצלח . וזאתם עושין לא תללח : (מג) כי על כן שבתם . כלומר כי זאת תכל לכם על אשר שבתם וגומר . (מד) ויעפילו . לשון חזק וכן (חבקוקב) הנה עפלה אינני ריש כלעז לשון עזות וכן (מיכהד) עופלת ליון (ישעיה לב) עופל וכן . ומדרש תנחומא מפרש לשון חופל הלכו חטאים שלא כרעות : (מה) ויכחוס . כמו (דברים ט) ואכות אותו טחון מכה אחר מכה : עד החרמה . שם המקום נקרא על שם המורע : (ב) (כיהבאו . שרלס שייכמו לארץ) . (ג) ועשיתם אשה . אין זה צווי אלא כשתבאו שם ותעלה על לבבכם לעשות אשה לה' : לריו גיחת . נחת רוח לפני : לפלא נדר או בנדיבותא . או שתעשו האשה כשכיל חכות מועדיכם שהייתם אתכם לעשות כמורע : (ד) והקריב המקריב : תקריבו נסכים ומנחה לכל בהמה המנחה כליל והשמן ככלל כשתוכה והיין לספלים כמו ששנינו במשכת סוכה (סוכה ג) (ה) לכביש האחד . על כל האמור למעלה הוא מוסב על המנחה ועל השמן ועל היין : (ו) או לאיל . ואם איל הוא . (מנחות צא) ורבותינו דהשו אורכות את הפלגס לנסכי איל (פרח צג) : (ז) אשה רוח . אינו מוסב אלא על המנחה והשמן אבל היין אינו אשה שאינו ניתן על האש : (יא) או לשא . כן שהוא כנסכים כן שהוא כעוים כעושה קרוים בתוך שבתם : איל . כן שלשה עשר חדש ויום אחד : במספר

רשב"ם

(מג) כי עלכן אשר שבתם . כמו וכל אשר יעלו כתיב וכו' (מד) מנו . מנחת לאיש : כתרומת

מכלל יופי

(מג) כי עלכן שבתם . הואיל שבתם מאחריה' כמו כי על כן לא כתתיה לשלח בני כי על כן באו ככל קורתי . או יחסר ככלל ש'ן השיוש שהוא כמו אשר ופירושו כי על כן שבתם מאחריה' לאיכה' עמכם ויהיה וי' ולא כו' וישא אברהם את עיניו : (מד) (ויעפילו) . פירושו הגביהו לב וחזקוהו לעלות ובלעז אינגר' רתשי : (לא משה) . פועל עומד ענין הפרה : (מה) (בפתום) . ענינו הרציצה ורשכר ולדעת רבי יונה שרשו יכה וחגנונו בויפתויט מהדגוש וכן אמר רבי יהודה שאינו משרש כהת ולפי דעתו שהנכון במלה הזאת לשומה משרש כהת עם חביותיה תפלים טע וכהתי מפניו דכריס ט ואכורת

(*) (*) כר 24 מהבירין

קנינים : יב כמספר אשר תעשו ככר
 תעשו לאחד כמספרם : יג כל האורח
 יעשה ככה את אלה להקריב אשה ריח
 ניחח ליהוה : יד וכי יאר אתכם גר או
 אשר בתוככם לדרתיכם ועשה אשה ריח
 ניחח ליהוה כאשר תעשו בן יעשרה :
 טו הקהל חקה אחת לכם ולגר הגר חקת
 עולם לדרתיכם ככם כגר יהיה לפני יהוה :
 טז תורה אחת ומשפט אחד יהיה לכם
 ששי ולגר הגר אתכם : פ יו וידבר יהוה
 אלימשה לאמר : יח דבר אל בני ישראל
 ואמרת אלהם בבאתם אל הארץ אשר אני
 מביא אתכם שמה : יט ותורה באכלכם
 מלחם הארץ תרימו תרומה ליהוה :
 כ ראשית ערפתכם חלה תרימו תרומה
 כתרומת גרן בן תרימו אתה : כא מראשית
 ערפתים תתנו ליהוה תרומה לדרתיכם :
 כב וכי תשנו ולא תעשו את כל
 המצות האלה אשר דבר יהוה אלימשה :
 כג את כל אשר צוה יהוה אליכם ביד
 משה מן היום אשר צוה יהוה והלאה
 לדרתיכם : כד ויהי אם מעיני העדה
 נעשתה לשגגה ועשו כל העדה פר בך
 ח בקר אהר לעלה לריח ניחח ליהוה ומנתתו
 חסרא ונסכו כמשפט ושעיר עזים אחד לחטאת :

מזבח שמה

זכר

דשי

חד או לדכרא חד או לאימר באמרנא או
 בעניא : יב כמנין דתעבדון כדון תעבדון
 לחד כמניחון : יג כל וציביא ועביר כדון
 ותאלין לקרנא קורבן דמתקבל ברענא
 קדסי : יד וארייתגיר עמכון ויזרא או
 דיביכון לדריכון ויעבד קורבן דמתקבל
 ברענא קדסי : טז קמא דתעבדון בן יעביר :
 טז קהלא קמא חד לכון ולגיורא דאתגיר
 קים עלם לדריכון כותכון בגיורא יהי קדם
 י : טז אורייתא חדא ודינא חד יהי לכון
 ולגיורא דיתגירון עמכון : יז ומליל י
 עם משה למימר : יח מליל עם בני
 ישראל ותימר להון במיעלכון לארעא
 דאנא מעיל יתכון לתמן : יט ויהי במיכלכון
 מלחמא דארעא תפרשון אפרשותא קדם
 י : כ ריש אצנתכון חלתא תפרשון
 אפרשותא כמה דמפרשין מן אדרא בן
 תפרשון יתה : כא מריש אצנתכון תתנו
 קדסי אפרשותא לדריכון : כב וארי
 תשתלון ולא תעבדון ות בל פקידא האלין
 דמליל י עם משה : כג ות בל דפקיד
 י לותכון בינא דמשה מן יומא דפקיד י
 ולהלא לדריכון : כד ויהי אם מעיני
 כנשתא אתעביר לשלו ויעבדון בל כנשתא
 תור בר תורי חד לעלתא לאתקבלא ברענא
 קדם

(יב) כמספר אשר תעשו . כמספר הכהמות אשר תקריבו לקרבן ככה תעשו נפשים לכל אחד מהם : כמספרם . כל הכהמות ונפשים
 של נפשים : ככס כבד . כמותכם קגד וכן דרך לשון עברית כגון ה' ארץ ונדרים כן ארץ ונדרים כמוני כמותו כעמי כעמך (יח) :
 (יח) כבואכם אל הארץ . משנכנסו כיתה זו מכל בימות שבתורה שבכוון נאמר כי תבא כי תבאו לפיך מלך למדות זו מן וכן שטר

כד איתמר אז בני ישראל יב כחושפון חורו ואמרי ונר"י דמשכרו קרנא היבין משכרו לכל חד וחד לפיס סכרמיהן :
 יג כל יציבא בישראל ולא כבר עממו ועבוד היבין נח אלו נסריןא לחבא קרנא דמתקביל ברצון קדם :
 יד וארום יתגיר עמכו גירא או מן דרוא קרוו ביגיכו לדריכוו ונעבד קורבו דמרמקל ברענא קדם :
 דמשכרו מן יעבד : טו קהלא כולא קיימא קדא לכוו ולגירא דו יתגירון קדם עלאם לדריכוו קנהכוו דגירא
 יזיהי קדם : טז אורייתא חדא זוגו : יז ומליל יג וגי : יח מליל עם בני ישראל וגי :
 יט ויהי במופלוכוו מלחמא דעלמא דארעא ולא מן אורייתא ורייתא וקיימי תפרשוו אפרשותיא קדם :
 כ שירי עצונתכוו חלקא חד מן עשרין וארבעיה תפרשוו אפרשותא לכהנא קמא דמפרשוו מן אדרא היבין
 תפרשוו יתה : כא מן שירי עצונתכוו תתנו
 אפרשותא קדם : כב וארום השתלח
 ולא מעברו קדא מפל פקריא האלו דמליל יג עם משה :
 כג נח כל מרה דפקיד יג לנתכוו בידא דמשה מן יומא דפקיד יג ולהלא לדריכוו : כד ויהי אין מן מחמי
 משתא איתעבידה סירחנותא בשלו ונעברו כל פגשתא מור בר תורי חד לעלתא לאתקבלא ברענא קדם יג ומנחתיה
 וגיטוכיה

רשיי

אך הכתוב לאחית מהן שאינה אלא לאחר ירושה וישיבה אף כלן כן אכלו כאשר בה פכואכס משנכנסו בה ואכלו מלחמה כתחיתו בחלה -
 (ב) ראשית עריסותיכם - כשתלוש כד עיסותכם שאתם רגילין ללוש כמדבר וכמה היא (שמות יח) וימודו בעמוד עומר
 לנגלת (וישעורין ג' בינים וחמש בינה) תרימו מראשיתם כלומר קודם שתאכלו יומה ראשית תלקח חלה אחת תרימו תרומה לשם ה' :
 חלה : טורט"ל כלעו : כתרומת גורן - שלא נאמר בה שיעור ולא כתרומת נועשר שנאמר בה שיעור אכל חכמים כתמו שיעור לכעל הכית אחד
 מוצערים וארבעה ולמחוס אחד מארבעים ושמונה : (כא) מראשית עריסותיכם - (שה יה) למה נאמר לפי שנאמר ראשית
 עריסותיכם ומוע אני ראשונה שבעיסות תלמוד לומר מראשית מקלטה ולא כולה : תתנו לה' חרומה - (ספרי) לפי שלא שבענו
 שיעור לחלה כאשר תתנו שיהא בה כדי תנינה : (כב) וכי תשגו ולא תעשו - ע"א היתה ככלל כל המלות שהלכו מביאין
 עליה פר והרי הכתוב מושיא כלן מכללה לידון בפר לעולה ושעיר לחטאת : וכי תשגו זוג' - (שם) בע"א הכתוב נודבר או אינו
 אלא באחת מכל המלות ת"ל את כל המנות האלה מזה אחת שהיא ככל המנות אה העובר על כל המנות (כדיותות ז) פורק על
 ונפר ברית ונגלה פנים אף מנות זו פורק בה עול ונפר ברית ונגלה פנים ואינו זו ע"א : אשר דבר ה' אל משה - (הוריות ח)
 אכני ולא יהיה לך מפי הנכורה שבענו (תהלים מב) אחת דבר אליהם שמים זו שבענו : (כג) את כל אשר צוה זוג' -
 (ספרי) מניד שכל המודה בע"א ככופר בכל התורה כולה וזככל זה שנתכחו הכסאים שנאמר למן היום אשר צוה ה' והלחה :
 (כד) אם מעיני העדה נעשה לשוגג - אם מעיני העדה נעשה עברה זו על ידי שנגנו והורו על אחת מן העבודות
 שהיא מותרת לעבוד ע"א ככך לחטה - (הוריות יג ובחים צ) חסר ה' שאינו כשאר חטאות שכל חטאות שבתורה הכאות עש
 עולה

באר רחובות קדוקי רשיי

(יא) דלה לומר אלו כתיב ככס נד היה משמעו פנה יפיה דמוה לכס כנר אחד והוא הדין אלוהיו כתיב אתם בגר היה משמעו אתם
 תהיו דומין אל הגר כנר אחד אבל עכשיו דכתיב ככס כנר הדמיון הוא משכי לדיו וזה שכתב כמותכס כנר וכלוקחאמר אתם תהיו
 כנר והגר יהיה כמותכס ושכן הוא דרך לשון העברית ושיין רש"י פרק כל שעה ד"ה מה עבין דלמא וכו' : דלמי

דשב"ם

(ג) כתרומת גורן - שהיא ראשית דגן - אף זו מראשית עריסותיכם - וכן שכיבוש"ז וכתבת : (כג) וכי תשגו - בעוכר
 ע"א כסוג פירשו חכמים - ופרשת העל עבר שבוקרא בשאר מנות של כרת : (כג) את כל אשר צוה יי' אליכם ביד משה - את הכל
 יעברו בשוגג - חזע"ו שהעובד כופר בכל המנות : כולן גטווי אחר אכני ולא יהיה לך ביהם ראשונות :
 צ"ד

מכלל יופי

כחבריו ופירושו אואם הקרבן יהיה איל תהיה כנחרו שני היא הקדיאה כהא מיהא נ' האמור בירא יעקב :
 עשרגגים וגסכו שלישית ההין : (מו) (קקל) - הוא (ב) (עריסותיכם) - פירושו בצק : (כד) לחטת -
 בא

כה וכפר הכהן על-כל-עדת בני ישראל
 ונסלח להם כי-שננה הוא והם הביאו את-
 קרבנם אשה ליהוה וחטאתם לפני יהוה
 על-שננתם: כו ונסלח לכל עדת בני
 ישראל ולגר הגר בתוכם כי לכל-העם
 שביעי בשננה: ס ואם-נפש אחת
 חטא בשננה והקריבה עז בת-שננה
 לחטאת: כח וכפר הכהן על-הנפש
 השגגת בחטאה בשננה לפני יהוה לכפר
 עליו ונסלח לו: כט האזרח בכני ישראל
 ולגר הגר בתוכם תורה אחת יהיה לכם
 לעשה בשננה: ל והנפש אשר-תעשה
 ביד רמה מן-האזרח ומן-הגר את-יהוה הוא
 מגדף ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמה:
 לא כי דברי-יהוה בזה ואת-מצותו הפך
 חכרת וחקרת הנפש ההוא עונתו בה: פ
 לב ויהיו בני-ישראל במדבר וימצאו
 איש מקשש עצים ביום השבת: לג ויקריבו
 אתו המצאים אתו מקשש עצים אל-משה
 ואל-אהרן ואל כל-העדה: לד ויגיהו אתו
 במשמר כי לא פרש מדה-עשה לו:
 ס לה ויאמר יהוה אל-משה מרת
 יומת האיש רגום אתו באבנים כל-העדה
 מחוץ למחנה: לו ויצאו אתו כל-העדה
 אל-מחוץ למחנה וירגמו אתו באבנים וימת
 מפסיר כאשר צוה יהוה את-משה: פ

ויאמר

קדסי ומנחתיה ונסכיה כדחוי וצפיר-בר-
 עיני חד לחטאתא: כח וכפר כהנא על-
 כל-כנשתא דבני ישראל וישתבק להון ארי-
 שלותא היא ואינון איתאיו ית-קורבנאון
 קורבנא קדסי: וחבתהון קדסי: ער-
 שלותהון: כו וישתבק לכל-כנשתא דבני
 ישראל ולגירינא דירתגירון ביניהון ארי-
 לכל-עמא בשלותא: כז ואם-אינש חד
 ייחוב בשרו ויקריב עזא בת-שתה
 לחטאתא: כח וכפר כהנא על-אינש
 דאשתלי במחביה בשלו קדסי: לכפרא
 עלוהי וישתבק ליה: כט וציבא בבני
 ישראל ולגירינא דירתגירון ביניהון אוכיתא
 חדא יהי לכון דדיעביד בשלו: ל ואינש
 דיעביד ברש נלו מן-ציבא ומן-גירינא
 קדסי: הוא מרגיו וישתיצי אינשא ההוא
 מנו עמיה: לא ארי על-פתנמא דני בסר
 וירת-פקודותי אשני אשתיצארה וישתיצי
 אינשא ההוא חוביה ביה: לב והוון בני-
 ישראל במדברא ואשכחו גבר כ-מגב
 אעין ביומא דשבתא: לג וקריבו ויהי
 דאשכחו ויהי בר-מגב אעין לנת-משה
 ולנת-אהרן ולנת כל-כנשתא: לד ואסרו
 ויהי בבית מטרא ארי לא-אתפריש להון
 מה-דיעבדון ליה: לה ואמר יהוה למשה
 אתקטלא ויתקטיל גברא רגומו ויהי באבניא
 כל-כנשתא מבקרא למשריתא: לו ואפיקו
 ויהי כל-כנשתא למבקרא למשריתא ורגמו
 ויהי באבניא ומית במא דפקיד: וית-משה:
 ואמר

ואמר

וְיִסְרִיבֶיהָ בְּדַתְהוּ וְיִפְסֵר בְּרַעֲיוֹנָא דְלֵא עִירֻבֵינָא חַד לְחַטָּאתָא : כח וַיִּכְפַּר בְּהֵנָּה עַל כָּל כְּנִשְׁמָא דְכְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיִּשְׁתַּרְבֵּי לְהוֹן אַרְוֹם שְׁלוֹתָא הִיא וְהִיטָן בְּיִתְיָאָרַת קוֹרְבָנֵיהוֹן מְרַבָּא קָדָם : וְקָרְבַן סוֹדְתֵיהוֹן קָרִיבָא קָדָם : וְעַל
שְׁלוֹתָהוֹן : כו וַיִּשְׁתַּרְבֵּי מִן קָדָם : לְכָל כְּנִשְׁמָא דְכְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְזֵיבֵיא דְמִתְגַּיְרֵין בְּיַעֲהוֹן אַרְוֹם לְעִמָּא אִיבַע
בְּשְׁלוֹתָא : כז וְאִין בְּרַעֲיוֹנָא חַד יִחֻב בְּשֵׁלֵו וְיִחֻבֵּב בְּיִתְיָאָרַת בְּרַעֲיוֹנָא חַד עִירֻבֵינָא לְחַטָּאתָא : כח וַיִּכְפַּר
בְּהֵנָּה עַל כָּל כְּנִשְׁמָא דְאִשְׁמַלְי בְּרַעֲיוֹנָא חַד סַבַּח בְּשֵׁלֵו קָדָם : לְכָפְרָא עֲלוֹי וַיִּשְׁתַּרְבֵּי לִיה : כט וַיִּצְיָא בְּכְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְזֵי
דְמִתְגַּיְרֵין בְּיַעֲהוֹן אִיבִיתָא חַדָּא יְהִי לְכַוֵּן וְלִמָּאן דְּיַעֲבַד בְּשֵׁלֵו : ל וְכַר בֶּשׂ דְּיַעֲבַד בְּהֵנָּה מִן יַצִּיבָא אוּ מִן גִּזְיָא
וְלֵא הָאִיב מִן סוֹדְתֵיהוֹן קָדָם : וְגוּ : לֵא אַרְוֹם

ירושלמי

אַרְוֹם פְּתִיקָא בְּיַ בְּנֵי וְתַ פְּקֻדוֹי אַפְסֵי מִשְׁמִיעָא הַשְׁמִיעָא
בְּפִשְׁעָא הַהִיא חוֹבִיהָ תִּקְבֹּל :
מַגְבִּיב קִיסִין :

עַל פְּתִיקָא קְדָמָא דְפִקֵּד : בְּסִיעֵי בְּסַר וְתַת פְּתִיקָתָא
מִהַרְלָמָא בְּטִיל אִישְׁמִיעָאָרָא בְּעִלְמָא הַהִין וַיִּשְׁמִיעָא בְּרַעֲיוֹנָא
הַהִיא בְּעִלְמָא דְאִתֵּי דְעִמִּיד לְמִפְנֵי הַרְשָׁפֵן הוֹכְתִיהָ לְיוֹם
דִּינָא בְּכָא : לכ וְהוּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׂרִיבֵי בְּמִדְבָרָא
וְיִבְתָּ שְׁבָתָא אִשְׁתַּמְדַּע לְהוֹן בְּכַסּ הֵנָּסָא דְשְׁבָתָא לֵא אִשְׁתַּמְדַּע לְהוֹן קָס גְּבָרָא מְדַבֵּר יוֹסֵף אָמַר בְּמִדְבָרָא אִזְיָר
וְאִתְלִישׁ קִיסִין בְּיִתְיָאָרַת דְשְׁבָתָא וְהִמְזִין וְהִמְזִין לְמִשְׁרָא וּמִשְׁרָא יִתְבַּע אֲרַלְפֵן מִן קָדָם : וְיִדְוֵן יְהִי וְכַבֵּן אִשְׁתַּמְדַּע
תְּנַסָּא לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאִשְׁתַּחֲוֵי בְּהַדָּא יַת גְּבָרָא בְּדַתְהוּ וְעַמְרָא קִיסִין בְּיִתְיָאָרַת דְשְׁבָתָא : לג וְקָרִיבֵי יְתִיהָ
בְּמִדְבָרָא דְאִתְרֵי בֵּית וְתִלְשׁ פְּתִיקָא דְשְׁבָתָא וְיִהִי תִלְשׁ קִיסִין לְבַת מִשְׁרָא וְלְגַרְתָּ אֲבִירָו בְּלִבָּתָא גַּל בְּגִישְׁתָּא :

ירושלמי

דִּין חַד מִן אַרְבַּע דִּינִין כּוֹלִיהָ כְּתוּב לְמַעֲלָה בְּמַקְלָל
וּבְטַמָּא מֵרַת :
וְאִצְנִיעֵי יְתִיהָ בְּמִטְרָא עַד זְמַן דִּי אִיתְפְּבַע לְהוֹן מִן קָדָם
: בְּאִתְרֵין דִּינֵי יַתְעַבֵּד בֵּית :

לד דִּין הִיא חַד מִן אַרְבַּעָא דִּינֵין דִּי עֲלוֹ קָדָם מִשְׁרָא
גְּבִיָא וְדוּ וְתַתָּו עַל פּוּם מִיְקָרָא דְקוֹרְשָׁא מְתַהוֹן דִּינֵי מִמָּנָא
וּמְתַהוֹן דִּינֵי נְפִשְׁתָּא דִּינֵי מִמָּנָא תוֹרָא מִשְׁרָא וְרִזֵּי וְרִזֵּי
נְפִשְׁתָּא תוֹרָא מִשְׁרָא מִתִּין וְרִזֵּי וְרִזֵּי אָמַר מִשְׁרָא
לֵא שְׁמִיעִית מִן בְּגִלָּל לְמִלְפָּא רִישׁ סְנַהֲדְרֵי בְּעִתְדִין
לְמִיָּקוּם דִּי תוֹן וְרִזֵּי דִּינֵי מִמָּנָא וּמְתַהוֹן דִּינֵי נְפִשְׁתָּא
וְלֵא יְבַתְּהוֹן לְמִשְׁנִילָא דִּינָא דְתַתְּמִשִּׁי לְהוֹן אַרְוֹם מִשְׁרָא דְתַתְּמִשִּׁי בְּתַתְּמִשִּׁי אֲצִנְעֵיהוּ
בְּבֵית אֲמִירֵי אַרְוֹם עַד כְּרוֹן לֵא אֲתַפְּרֵשׁ הַהִין דִּינָא יַתְעַבֵּד בֵּית : לז וְאָמַר : לְמִשְׁרָא אֲתַתְּקֵלָא יַתְתַּטִּיל גְּבָרָא אֲתַלֵּב
יְתִיהָ בְּאֲבָנָא וְגוּ : לו וְתַתְּפִיקוּ יְתִיהָ

רשי

עוֹלָה חַטָּאת קוֹדֶשׁ לְעוֹלֹת סַחֲמֵר (וּיְקָרָא ח) וְלֵא חֲסִי יַעֲשֶׂה עוֹלָה וְהוּוּ עוֹלָה קוֹדֶשׁ לְחַטָּאת : (כח) הַבִּיא אוֹת קָרְבַּנְכֶם
לְפָנַי : (סְפָרֵי יִבְמֹת ט) זֶה הַטֹּר כְּפָרֶסָה הוּא פֶר עוֹלָה סַחֲמֵר חֲסֵה לֵב : וְחַטָּאתָם : זֶה הַסַּעִיר : (כו) חַטָּאת
בְּשַׁגְגָה : כַּעֲלָ : עַן בַּת שְׁנָתָה : אֲשֶׁר עֲבִירֹת יַחִיד מִכִּיל כִּסְפֵה אוּ שְׁעִירָה וְכוּן קִסַּע לֵה שְׁעִירָה : (ל) בִּיד רִחֹבָה כְּמוֹד :
מִגֹּדֶף : וּמִחֶרֶץ כְּמוֹ (יַחֲזַקָּא ח) וְהִיא חֶרֶס וְגִדּוּפָה (יִשְׁעִיָּה לו) אֲשֶׁר גִּדְּמוּ כַעֲרֵי מִלֶּךְ חֲזוֹר : וְעוֹד דְרַשׁוּ רַבִּינֵי וְכִלְקָן
לְמִסְרַךְ אֵת הַסַּס שֶׁהוּא כִכְרֵת (סְנַהֲדְרִין צ) : (לֵא) דִּבְרַת ה' : אֲחִירַת עֲלֵי תַּפְּסִי וְהַשְׂאֵר תַּפְּסִי חֲסֵה : עוֹנָה בַּת
כּוֹזֵן שְׁעוֹנָה סֵה שְׁלֵא עֲשֶׂה תַּסּוּסָה : (לכ) וְהוּוּ בְּמִדְבָר וּיִמְצָאוּ : (כְּרִיתוֹת ז) כְּגִוּוֹתֵן עַל יִשְׂרָאֵל חֲכַר הַכְּתוּב שְׁלֵא שְׁמַרְחֵלְלָא
סַפֵּי רֵאשׁוֹנָה וְהַשְׁכִּיחַ סֵה זֶה וְחִלְלָה : (לג) הַמּוֹצֵאִים אוֹתוֹ מִקוֹשֵׁשׁ : (סְפָרֵי) שֶׁהִתְרוּ כוּ נִלָּא הֵיטָּה מִלְּקוֹשֵׁשׁ אֵף מִשְׁוֹאֲלוֹתָה
וְתַתְּרוּ כוּ : (לד) כִּי לֵא פוֹרֵשׁ מַה יַעֲשֶׂה לוֹ : (סְפָרֵי סְנַהֲדְרִין ע"ה) (לֵא הִי יוֹדְעִים) כִּלְיוֹן מִיתְּיָמוֹת אֲסַלְעוּדְעִים הִינּוּ שֶׁהִתְחַלְּלָה
סַפֵּי כְּמִיתָה : (לז) רְגוּם : סַכִּיטְסֵי בְּלַעַז וְכֵן הַלֶּךְ אֲלֵי טוֹכֵן וְכֹרֵשׁ מִטְּוֹר (יכ) : (לו) וַיִּצְיָא אֹתוֹ : וַיִּכְתֹּב

רשבי

(ב) בִּיד רִחֹבָה : מִגֹּדֶף : וְעֲלֵי לְמִי הַסַּס : (לד) כִּילָא פֶרַס : כִּילָוּה מִיתָה :
מַכְלָל יוֹפִי

בַּחֲסִירָאָרָף : (כח) (פְּתִיקָאָרָא) : הַאֲחִנְיָוִתָּה וְהַיְתִירָה : עֲצִים) : פּוֹעֵל מְרֻבַּע מִן הַכְּפּוֹלִים חֲקַשׁ הוּא
אֲוִיָּה בְּמִפְּיָא וְכֵן אֲעִיקָה : בַּה : (לג) (מְקִישׁ) : הַתְּבוֹן חֲדַק אֲתַהֲעִיִּים הַרְקִים וְנִזְוֵרֵי מִמֶּנּוּ מְקוֹשֵׁשׁ כְּלוּמֵר
(*) (*) כַּה 25 דְקִישׁ

במדבר טו יו שלח לך קרח

לו נאמר יהנה אל-משה לאמר :
לח דבר אל-בני ישראל ואמרת להם
ועשו להם ציצת על-בגדי בנייהם לדרתם
ונתנו על-ציצת הכנף פתיל תכלת :
לש והיה לכם לציצת וראיתם ארתו
וזכרתם את-כל-מצות יהנה ועשיתם אתם
ולא-תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם
אשר-אתם זנים אחריהם : מ למען תזכרו
ועשיתם את-כל-מצותי והייתם קדושים
לאלהיכם : מא אני יהנה אלהיכם אשר
הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם
לאלהים אני יהנה אלהיכם :

ק"ט . פ"ט . סימן : ומפטרין . ושלח יהושע .
ביהושע בסימן ב :

פ פ פ

יו א ויקח קרח בן-יצהר בן-קהת בן-לוי
ודתן ואבירם בני אליאב ואון

בן

רשי

אונקלוס

לו נאמר יי למשה למימר : לח מליל
עם-בני ישראל ותימר להון ויעבדון להון
ברוספדין על-בגדי כסותהון לדריהון ונתנו
על-ברוספדיא דכנפא חוטא דתכלתא :
כט ויהון לכון לברוספדין ותחזון ותיה
ותדכרון ותכל-פקודיא ביי ותעבדון ותהון
ולא תטעו בתר-הרהור לבכון ובתר-חיוו
עיניכון דאתון טען בתריהון : מ בדיל
דתדכרון ותעבדון ית-קר-פקודי ותהון
קדישין קדם אלהכון : מא אנא יי אלהכון
דאפיקית יתכון מארעא דמצרים למחיו
לכון לאלהא אנא יי אלהכון :

פ פ פ

א ואתפליג קרח בן-יצהר בן-קהת
בר-לוי ודתן ואבירם בני
אליאב

וכאן שכית הסקילה מן ורחוק מכ"ד (סנהדרין מ"ב) : (לח) ועשו להם ציצות . על שם הפתילים התלוים בה
כמו (יחזקאל ח) ויקחני בניצית ראשי ד"ח צינית על שם וראיתם אותי כמו (שיר ב) מניין מן המרכיבים : תכלת . (מנחות מב)
צבע ירוק של חלון : על-בגדי בנייהם . כנגד (שמורת י"ט) ולאח אתכם על כנפי כסרים . על-ד' כנפות ולא בעלת
שלש ולא בעלת חמש (ר"ל שאין עושין ה' גזיית בה' כנפות אלא ד' בד' כנפות המרוחקות . עיין בטור א"ח סימן י') . כנגד ד' לשונות של
גקולה שנאמר כמזרים (שמות ז) והולאתי והגלתי וגאלתי ולקחתי : פתיל תכלת . על שם סכול כטורית תרומתו של סכול תכלת
ומכתם היתה כלילה וכן כבע התכלת דומה לרקיע המשמר לעת ערב ושומנה חמיש . שבה כנגד שומנה ימים ששה ישראל חטיילו ממזרים עד
שאחרו שירה על הים : (לט) וזכרתם את כל מצותה' . שמתן גימטריא של צינית שש מאות ושמונה חמשים לנגוף ומספרים לואת העבירות כעין דואה
תרי"ג : ולא תתורו אחרי לבבכם . כמו מתור הארץ . הלכ והעינים הם מרגלים לנגוף ומספרים לואת העבירות כעין דואה
ולכח חומד והגוף עושה את העבירה : (מא) אניה' . נאמן לשלם שכר : אלהיכם . נאמן ליפרע : אשר הוצאתי אתכם .
על מנת כן פדית אתכם שתקבלו עליכם גידותי . אניה' אלהיכם . עוד למה נאמר כדי שלא יאמרו ישראל ממני מה אמר המקום לא
שכנעה ונטול שכר חנו לא עושים ולא טעמים שכר (שבת פח) על כרתכם אני מלככם וכן הוא אומר (יחזקאל ב) אם לא ביהחזקה אהלון
עליכם . ד"א למה נאמר ויחאת מצרים אני הוא שהסכתני כמזרים בין טפה של כבוד לשאינה של כבוד אני הוא עתיד להכמין וליפרע מן התולה
קלא אילן כנגדו ולומר תכלת היא (ב"ק סא) . ומיפורו של רבי משה הדרשן העתקתי למה נאמרה פרשת מקושם לפרשת ע"א (חולין ה')
לומר שהוחללת השבת כאילו עוכד ע"א שאף היא שקולה ככל המצות וכן הוא אומר בעורא (נחמ"א ט) ועל הר סיני ירדת ותתן לעמך
תורה ומצוות ואת שבת קדשך הודעת להם . ואף פרשת צינית לכך נאמרה לאלו שאף היא שקולה כנגד כל המצוות שנאמר ועשיתם את
כל מצותי : הסלה שלח לך

(א) ויקח קרח . פרשה ויפה נדרשת במדרש רבי תנחומא : ויקח קרח . לקח את עצמו לצד אחד להיות בחלק מתוך
העדה לעזור על ההנהגה והוא שתרגם אונקלוס ואת עליג כחלק משאר העדה להחזיק בחלוקות וכן (איוב טו) מה
יקח